

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут мистецтв

Кафедра музикознавства та музичної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

« 30 » 01 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія мистецтв: Музика в хореографії

для студентів

спеціальності: 024 Хореографія

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

галузі знань: 02 Культура і мистецтво

освітньої програми: Хореографія (за видами)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02156554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 3402/20
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 20 20 р.

Київ – 2020

Розробники:

Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Викладач: Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Протокол від "15" січня 2020 року № 1

Завідувач кафедри _____ О.М. Олексюк

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми
___.2020 р.

Гарант освітньої програми _____ Т.А. Медвідь

Робочу програму перевірено
___.2020 р.

Заступник директора _____ А.О. Таранник

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « _____ » 20__ р.,
протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « _____ » 20__ р.,
протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « _____ » 20__ р.,
протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « _____ » 20__ р.,
протокол № _____

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета і завдання навчальної дисципліни	4
3. Результати навчання за дисципліною	5
4. Структура навчальної дисципліни	6
5. Програма навчальної дисципліни	7
6. Контроль навчальних досягнень	13
7. Навчально-методична карта дисципліни.....	17
8. Рекомендовані джерела	18
9. Додаткові ресурси	19

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
«Історія мистецтв: Музика в хореографії»		
<i>Вид дисципліни</i>	<i>обов'язкова</i>	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	<i>українська</i>	
<i>Загальний обсяг кредитів/годин</i>	<i>3/90</i>	
<i>Курс</i>	<i>2</i>	<i>-</i>
<i>Семестр</i>	<i>4</i>	<i>-</i>
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>2</i>	
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>3</i>	<i>-</i>
<i>Обсяг годин, у тому числі:</i>	<i>90</i>	<i>-</i>
<i>Аудиторні</i>	<i>28</i>	<i>-</i>
<i>Модульний контроль</i>	<i>6</i>	<i>-</i>
<i>Семестровий контроль</i>	<i>10</i>	<i>-</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>46</i>	<i>-</i>
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу полягає в організації процесу формування слухацької культури майбутніх хореографів, розвитку музично-аналітичного мислення, розширення музично-історичної ерудиції, що необхідно для успішної реалізації творчих завдань у фаховій діяльності.

Завдання курсу:

- виховати у студентів розуміння діалогічної природи музичного і хореографічного мистецтв та принципів їхнього взаємозв'язку;
- сформувати цілісне уявлення про музичну композицію з погляду змісту, форми, драматургії та жанрово-стильової специфіки в контексті певної музично-історичної епохи;
- ознайомити з комплексом засобів музичної стилістики та формотворення, які мають особливу вагу в хореографічній інтерпретації музичного твору;
- розвинути навички визначення оптимальних варіантів хореографічної інтерпретації музичного твору;
- сформувати спеціальний термінологічно-поняттєвий апарат знань;
- ознайомити з основними жанрами музичного мистецтва, що мають безпосередній або опосередкований зв'язок із мистецтвом танцю;
- розширити музично-слуховий досвід;
- розвинути навички аналітично-пошукової роботи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- базові музично-теоретичні поняття;
- характерні жанрово-стильові ознаки музичного та хореографічного мистецтв різних художньо-історичних епох;
- спільні принципи організації часу і простору в музиці та хореографії;
- типові особливості музичних форм, найбільш поширених у хореографії;
- провідні засоби музичної виразності, які мають природне відображення у хореографії;
- ключові факти, події, явища та персоналії музично-історичного процесу, пов'язані з розвитком мистецтва хореографії;
- знакові музичні твори, які здобули яскраві інтерпретації у творчості видатних хореографів.

Студент повинен вміти:

- характеризувати образний стрій музичного твору, що має безпосередній або опосередкований зв'язок із мистецтвом танцю;
- визначати метро-ритмічні та структурні особливості музичного твору;
- ідентифікувати та аналізувати засоби музичної виразності певного музичного твору;
- прогнозувати варіанти пластичного інтерпретування музичного твору;
- здійснювати пошук необхідних джерел з проблем взаємозв'язку музичного та хореографічного мистецтв.

У процесі вивчення курсу студент формує такі програмні компетентності:

Загальні:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність бути критичним і самокритичним
- Здатність здійснювати ефективний комунікативний процес.

Фахові:

- Здатність усвідомлювати роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.
- Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історичних періодів розвитку світової художньої культури.
- Здатність розуміти теорію та практику хореографічного мистецтва, усвідомлювати його як специфічне творче відображення дійсності, проектування художньої реальності в хореографічних образах.

- Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).
- Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових мистецьких та позашкільних навчальних закладах.
- Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності.
- Здатність сприймати новітні концепції, усвідомлювати багатоманітність сучасних танцювальних практик, необхідність їх осмислення та інтегрування в актуальний
- Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.
- Здатність використовувати і розробляти сучасні інноваційні та освітні технології в галузі культури і мистецтва.

Програмні результати навчання:

- Володіти знаннями в галузі історії мистецтв і використовувати їх з метою визначення виражально-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проекту.
- Визначати хореографію як мистецький феномен, розрізняти основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрямки, стилі хореографії.
- Володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- Визначати місце хореографії в системі міждисциплінарних зв'язків з метою ствердження національної самосвідомості та ідентичності.
- Сприймати інформацію, творчо її переосмислювати та застосовувати в процесі виробничої діяльності.
- Застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності відповідно до конкретних виробничих обставин.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№ п/п	Назви модулів і тем	Усього	Види занять та розподіл годин		
			Аудит.		Самостійна робота
			Лекції	Семинари	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретичні аспекти функціонування музики в хореографії					
1.1.	Принципи взаємозв'язку музики й танцю	6	2	-	4
1.2.	Система засобів музичної виразності	10	2	2	6
1.3.	Засоби музичної виразності у драматургії хореографічної композиції	10	2	2	6
1.4.	Музичні форми в хореографії	10	2	2	6
	Модульний контроль	2			
	Разом	38	8	6	22
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Історичні аспекти розвитку музично-танцювальних жанрів					
2.1.	Танцювальна музика XV – XVIII ст.	6	2	-	4
2.2.	Бальні та народні танці в музиці XIX – XX ст.	10	2	2	6
2.3.	Балетна творчість композиторів XIX – XXI ст.	14	2	4	8
2.4.	Композитор–хореограф: аспекти творчої взаємодії видатних митців XIX – XXI ст.	8	-	2	6
	Модульний контроль	4			
	Разом	42	6	8	24
	Семестровий контроль	10			
	Всього за семестр	90	14	14	46

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретичні аспекти аналізу музики в хореографії

Тема 1.1. Музика в системі мистецтв. Принципи взаємозв'язку музики й танцю

Феномен синтезу мистецтв: взаємозв'язок хореографії з музикою. Спільні та відмінні принципи організації художнього цілого в обох видах мистецтв, обумовлені їх естетичною природою. Специфіка простору і часу в музиці та в хореографії. Типологія просторово-часових співвідношень в обох видах мистецтв.

Танцювальність у музиці. Вокальність і танцювальність як вираження різних граней музики: висотно-інтонаційної та ритміко-рухливої. Танцювальність та пластичність у музиці. Класифікація пластичної і танцювальної музики. Танцювальність – форма прояву музичного часу. Роль танцювальності й танцювальної музики в історичному розвитку музичного мистецтва.

Музичне в хореографії. Прояви у танцювальному мистецтві принципів музичного мистецтва. Процесуальна сторона твору, його драматургія та композиція є точками перетину музики й танцю. При цьому, вони можуть зближуватися і в сфері просторовій. Поняття хореографічної фактури, її типи (монодична, гомофонна, поліфонічна). Хореографічна поліфонія, її різновиди. «Хореографічний тематизм» – структурні основи пластичної тканини. Функції хореографічної теми. Па як смислова та структурна тематична одиниця, подібна звукові, мотиву в музиці. Структурний та не-структурний хореографічний тематизм.

Література: 1, 6, 11, 12, 18, 24, 28, 32, 35, 39, 41

Тема 1.2. Система засобів музичної виразності

Музика – мистецтво втілення художнього образу шляхом організації у часі засобів музичної виразності. Систему засобів музичної виразності (ЗМВ) складають: мелодія, ритм, лад, гармонія, фактура, тембр, регістр, динаміка.

ЗМВ. Мелодія – основний елемент музичної мови. Унікальність мелодії як засобу передачі емоційного стану, що не має аналогів в інших видах мистецтва. Роль ладового забарвлення мелодії. Поняття ладу, мажорно-мінорна ладова система, види мажору та мінору. Поняття гармонії, її основоположна формотворча та виразова роль у музиці західноєвропейського класицизму та романтизму. Одиниця гармонії – акорд. Різновиди акордів та їх семантичні функції. Метр і ритм як базові категорії музичної мови. Тембр – барва звучання – важливий засіб музичної виразності. Фактура як сукупність стилістичних компонентів, пов'язаних з оформленням музичної тканини (мелодія, гармонія, поліфонія, тембр, регістри) Типи фактури (гомофонна, акордово-гармонічна, поліфонічна), спосіб виконання (вокальна, інструментальна, хорова, органна, оркестрова тощо). Поняття інтонації як характерного носія художнього смислу. Розгляд музичних прикладів, аналіз ЗМВ.

Література: 1, 6, 11, 18, 22, 28, 34, 35, 39, 41

Тема 1.3. Засоби музичної виразності у хореографічній композиції

Мелодія, фактура, гармонія у хореографічному втіленні. Різноманіття типів мелодики, будова фраз трансформуються у лінійний контур хореографічного малюнку. Ступінь деталізації хореографічного перетворення мелодичного рисунка визначається конкретними художніми завданнями. Фактура, що відображає в музичному тексті характер розташування голосів у вертикально-горизонтальній площині, точно відповідає текстурі танцю. Текстура танцю проявляється у пластичному співвідношенні вертикалі та горизонталі хореографічного рисунка. Функціональний смисл, що обумовлює певний гармонічний задум музичного руху, отже, – пластичного втілення цього руху, є важливим фактором хореографічного пізнання музики. Чутливість балетмейстера до тонально-гармонічної сфери музичного розгортання забезпечує неперервність музично-хореографічного цілого та органічність пластичного відображення музичного матеріалу. Приклади відображення в хореографії мелодії, фактури та гармонії музичного твору.

Хореографічне втілення метру й ритму. Сутність музичного метру полягає у чітко організованому чергуванні слабких та сильних долів, а пластична реалізація музичної метрики потребує (в залежності від змісту музики) фіксації усіх проміжних ланок в упорядкованому дольовому членуванні музичного руху. Ритм як співвідношення тривалості звуків і пауз метричної сітки здійснює в хореографічній пластиці (як і в музиці) членування часового проміжку на певні відрізки. Виступаючи важливим елементом музичної мови, ритм складає самостійну сферу співвідношення тривалості звуків та пауз. Саме цей аспект ритмічної організації музичного часу є основоположним у формуванні хореографічного простору. Неможливість існування музики поза ритмом надає хореографії виразних рис музично-часової організації. Приклади відображення метро-ритму музичного твору.

Література: 1, 6, 7, 9, 11, 13, 18, 22, 27–29, 28, 34, 35, 39, 41

Тема 1.4. Музичні форми в хореографії

Форми музичних творів. Категорія музичної форми. Основні принципи розвитку тематичного матеріалу (повтор, варіювання, контраст). Типи викладу тематичного матеріалу (експозиційний, серединний, заключний, зв'язка, вступ). Назви складових частин: експозиція, розробка, реприза, вступ. Типологія музичних форм. Характеристика простих форм (період та його різновиди, проста двох-частинна, проста трьох-частинна). Складна трьох-частинна форма. Багато-частинні (рондо, варіації) та циклічні форми (прелюдія і fuga, сюїта, соната, симфонія).

Музичні структури в хореографічній композиції. Спільність формотворчих принципів в обох видах мистецтва – повтор, варіювання, контраст. Відображення масштабно-тематичних структур музики в хореографії. Танець як структурно-композиційний аналог музичного твору. Найбільш поширені в хореографії музичні форми (період, проста двох-частинна проста трьох-частинна, складна трьох-частинна, рондо, варіації). Приклади використання простих форм у танцювальній музиці. Використання різноманітних музичних форм у балеті (приклади з балетів П. Чайковського). Відображення у танці сонатної форми, рондо, fugи в основному пов'язано з творчістю балетмейстерів кінця ХХ – початку ХХІ ст., втілення у танці циклічних інструментальних творів (сонат, симфоній, концертів). Специфіка структури симфонічних танців.

Література: 1, 2, 6, 7, 9, 11, 12, 15, 18, 21, 24, 28, 29, 32, 34, 35, 41

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Історичні аспекти розвитку музично-танцювальних жанрів

Тема 2.1. Танцювальна музика XV – XVIII ст.

Танцювальна культура Середньовіччя. Характеристика ранніх пісенних жанрів з ознаками рондо (віреле, лауда, заджалъ тощо). Вплив поезії та музики менестрелів на розвиток танцювальної музики. Поступовий розподіл танцювальної музики на народно-побутовий та придворний пласти, які взаємодіяли. Найбільш ранні танці хороводного характеру, танці-ходи. Об'єднання за принципом контрасту: повільний дводольний – рухливий тридольний. Характеристика танцювальної музики (карола, бас-данс, естампіда, фарандола, дукція, сальтарело, мореска).

Танцювальна культура Відродження. Ускладнення танцювальної естетики. Танцювальні табулятури. Роль італійської та французької культур у розвитку танцювальної музики. Поступові зміни у музичному мисленні (набуття регулярної ритміки, кристалізація виразних рис мелодії, легкої для запам'ятовування, гомофонії). Виокремлення інструментальної музики танцювального характеру як прикладного, так і не прикладного призначення. Об'єднання контрастних танців. Дві основні групи: баса-данс (танці плавного руху) та альта-данс (хороводи, кружляння, стрибки). Характеристика танцювальної музики (павана, падуана, бранль, гальярда, сициліана, тарантела, пасакалія, вольта, чакона, фарандола, бергамаска).

Танцювальна культура Бароко та Класицизму. Роль французької культури в еволюції танцювальних жанрів. Розвиток танцювальної культури, проникнення танцювальної ритміки у вокальну духовну музику, в оперу, зародження сценічного танцю. Спільні та відмінні риси сценічного та побутового танцю. Розширення жанрової системи танців (менуєт, буре, гавот, рігодон, алеманда, куранта, жига). Важливе місце побутового танцю у творчості композиторів різних національних шкіл XVII – XVIII ст. (Ж.Б. Люлі, В. Берд, Ф. Куперен, Ж.Ф. Рамо, Г. Телеман, Й.С. Бах, Г.Ф. Гендель, Й. Гайдн, В.А. Моцарт та інші).

Танець у музиці XVII – XVIII ст. Творчі портрети композиторів – авторів музики танцювального характеру. Зразки прикладної музики, а також, створення інструментальної (органної, клавірної, симфонічної, камерно-інструментальної) та вокальної музики з танцювальною ритмікою. Жанр інструментальної сюїти (контрастне зіставлення різнохарактерних побутових танців того часу). Проникнення танцю у симфонію (менуєт) у творчості віденських класиків. Характеристика музичного стилю: дві тенденції. Перша – (музика XVII ст.) – ускладнення метро-ритму, збагачення стилістики орнаментикою, втрата зв'язку з побутовим першоджерелом. Друга – (музика XVIII ст.) – збереження чіткості структури, періодичності мелодичних фраз, регулярності ритміки, кристалізація родових ознак танцю.

Література: 4 – 6, 10, 22, 26, 27, 32, 37.

Тема 2.2. Бальні та народні танці в музиці XIX – XX ст.

Танцювальна культура XIX ст. Історична ситуація: соціально-економічні зрушення, розквіт капіталізму, національно-визвольний рух. Культура балу. Зміна естетичних смаків, манери виконання танців (прискорення темпу, природність рухів, невимушеність поз). Лідерство Франції у танцювальній культурі балу. Значне розширення жанрової системи танців (екосез, кадрили, вальс, полька, мазурка). Пріоритет масових бальних танців. Характерні риси: ритмічна природність та енергійність. Вальс – символ епохи Романтизму,

його слава – завдяки музиці видатних композиторів різних національних культур. Вплив бальної практики на сценічний танець, збагачення його новими па, ритмами і темпами. Симфонізація танцювальної дії, введення в оперу, балет, оперету стилізованих народних танців (сегідилья, хота, тарантела, чардаш, полонез, мазурка, краков'як, лендлер, східні танці). Жанрова основа музично-хореографічних форм (дуетів, варіацій та ін.) – вальс, полька та галоп.

Танець у музиці XIX ст. Дві лінії розвитку: академічна та побутова. Академічна музика – стирання рис квадратності, членування, звичних для побутового танцю, тяжіння до завуальованої танцювальності, поетизації танцю. Використання жанрів і форм національного танцювального фольклору в музиці романтиків, їх прагнення розкрити національну своєрідність музичного стилю (Ф. Шопен – мазурка, полонез, Ф. Ліст – чардаш, вербункош, Гріг – халінг, спрінгданс, Б. Сметана – полька, скочна, фуріант, М. Лисенко – гопак, козачок). Аналіз музичних прикладів творчості цих композиторів.

Побутова лінія обумовлена широким попитом суспільства. Використання «шаблонів», тиражування вальсів, польок, галопів: творчість композиторів-аматорів (простота мелодії, гармонії, чіткість ритмічних формул). Мета – організація рухів танцівників. При цьому серед творів прикладного жанру є визнані в історії художньо цінними: вальси і лендлери Й. Ланера, Й. Штрауса-батька та Й. Штрауса-сина.

Танцювальна культура і музика XX ст. Різностямовані тенденції соціально-економічного та культурного розвитку XX ст. Розмежування та взаємопроникнення академічної та побутової культури. Відкритість, сприятливість європейської культури до музики неєвропейських народів (зокрема, східних, джазу). Жанрове оновлення побутового танцю. Роль розважальності, комерційної доцільності у сфері побутового танцю. В академічній – ускладнення музики й хореографії, наповнення глибоким філософським змістом.

Танцювальна техніка – відмова від канонів класичного танцю. Імпровізаційний стиль, тенденція механістичності рухів. Етапи розвитку побутового танцю. 1900–1920-і роки: центр танцювальної культури – Нью-Йорк. Регтайм, вальс-бостон, танго (місця побутування – ресторани, дансинги, бари). 1930-і роки – інтерес до латиноамериканських ансамблів з ударними ефектами (маракас, клавес, кубинські барабани), пріоритет румби, самби і танго (сплав індіанської, іспанської та африканської традицій). 1940–1950-і роки – буги-вуги, босанова, ча-ча-ча. 1950–1960-і роки – ритм-енд-блюз, рок-н-рол. 1970-і роки – стиль диско. 1970–1990-і роки – активні, драматичні ритми року, репу та інших стилів, виконувані на електро-гітарах, роль мідних духових, ударних. Пригнічення мелодизму. Реп-музика (підвищена увага до ритму) обумовила появу різновидів танцю, що вимагають надзвичайно майстерного володіння тілом. Проникнення гімнастичних та акробатичних елементів. Аналіз музичних прикладів

Література: 4 – 6, 10, 22, 26, 27, 32, 37.

Тема 2.3. Балетна творчість композиторів XIX – XXI ст.

Друга половина XIX ст. – золота епоха балету. Докорінний злам у розвитку балетного мистецтва (реформа П. Чайковського), органічний зв'язок музики зі змістом і розвитком сценічної дії. Принцип симфонічного розвитку, створення яскравих музичних характеристик. Співпраця П. Чайковського з балетмейстером М. Петіпа. Балети «Лебедине озеро», «Спляча красуня» (1889), «Лускунчик» (1892). Діяльність балетмейстера М. Фокіна, артистів Г. Павлової, Т. Карсавіної, В. Ніжинського у Петербурзі, балетмейстера

О. Горського, артистів К. Гельцер, М. Мордкіна у Москві. Новий рівень розвитку – балети К. Глазунова («Раймонда», «Панянка-служниця», «Пори року»), А. Аренського.

Перша половина ХХ ст. – балетна творчість І. Стравінського, С. Прокоф'єва, Д. Шостаковича. Сильова палітра балетів І. Стравінського Участь у «Російських сезонах» О. Дягілева – російський період («Петрушка», «Жар-птиця», «Весна священна»), 1910 – 1920-і роки – «Весіллячко», «Байка...». Неокласицизм – балети «Аполон Мусагет», «Гра в карти»), «Орфей». Останній балет – «Агон» (1957). Сюжетне та жанрове багатство – балети С. Прокоф'єва 1920–1930-х років («Казка про шута...», «Стальний скок», «Блудний син», «На Дніпрі», «Ромео та Джульєта», «Попелюшка», «Сказ про кам'яну квітку»). Яскраві жанрово-стильові інновації балетів Д. Шостаковича 1930-х років: «Золотий вік», «Болт» та «Світлий струмок». Доля цих балетів у радянську епоху.

Балет у творчості українських композиторів ХХ–ХХІ ст. Перший український балет – «Пан Каньовський» М. Вериківського (1930). Одночасно з'явилися балети В. Фемеліди «Карманьйола» та Б. Яновського «Ференджі». Передвоєнний час – балет «Лілея» К. Данькевича (1940). У післявоєнні роки на основі фольклорних джерел та творів класичної і радянської літератури створено низку різноманітних за жанрами і сюжетами балетів, серед яких «Лісова пісня» М. Скорульського (1946), «Хустка Довбуша» та «Сойчине крило» А. Кос-Анатольського (1951, 1957), «Чорне золото» В. Гомоляки (1957). Кінець ХХ ст. – найбільш вагомий доробок у цьому жанрі Є. Станковича («Ніч перед Різдвам», «Ольга») та О. Костіна («Русалонька», «Демон», «Запрошення до страти», «Пушкін»). ХХІ ст. – твори О. Козаренка – «Sinfonia Extravaganza», «Орестея» (2013). Поєднання академічних традицій та сучасних музичних інновацій. Синтез академічного симфонізму, джазової стилістики, барокових алюзій, ознак експресіонізму.

Література: 1, 3, 4, 6, 10, 13, 14–16, 19, 20, 23, 25, 30, 31, 33, 34, 36, 40, 42.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення із дисципліни «Історія мистецтв: Музика в хореографії» оцінюються за кредитно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного та підсумкового оцінювань здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарських заняттях, відвідування лекцій, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на лекційних, семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг виконання завдань;
- якість виконання завдань.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у таблиці

Семестр 4

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекційних занять	1	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	3	3	4	4
Робота на семінарських заняттях	10	3	30	4	40
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20
Разом			82		92
Максимальна кількість балів: 174					

6.1. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ п/п	Тема	Зміст завдань
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретичні аспекти функціонування музики в хореографії		
1.1.	Принципи взаємозв'язку музики й танцю	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять, термінів. 3. Створити таблицю принципів взаємозв'язку музичного та хореографічного мистецтв. 4. Послухати / переглянути пропоновані зразки музичних творів та їхніх втілень у хореографії. 5. Аналізувати означені зразки за пропонованою схемою.
1.2.	Система засобів музичної виразності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять, термінів. 3. Послухати / переглянути пропоновані зразки музичних творів та їхніх втілень у хореографії. 4. Аналізувати означені зразки за пропонованою схемою. 5. Написати есе «Засоби музичної виразності у створенні художнього образу» у пропонованому музичному творі.
1.3.	Засоби музичної виразності у драматургії хореографічної композиції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять, термінів. 3. Створити таблицю засобів музичної виразності, які зазвичай обумовлюють задум хореографа. 4. Послухати / переглянути пропоновані зразки музичних творів та їхніх втілень у хореографії. 5. Аналізувати означені зразки за пропонованою схемою.
1.4.	Музичні форми в хореографії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять, термінів. 3. Створити таблицю основних музичних форм, поширених у хореографічній драматургії. 4. Переглянути пропоновані зразки музично-хореографічних творів, в яких використано різні музичні форми. 5. Аналізувати означені зразки за пропонованою схемою.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Історичні аспекти розвитку музично-танцювальних жанрів		
2.1.	Танцювальна музика XV – XVIII ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять, термінів. 3. Створити таблицю використання танців у різних жанрах музичного мистецтва XV – XVIII ст. 4. Зробити конспект основних етапів життя і творчості композиторів XV – XVIII ст., які зверталися до танцювальних жанрів. 5. Послухати / переглянути пропоновані зразки музичних творів та їхніх втілень у хореографії. 6. Аналізувати означені зразки за пропонованою схемою.
2.2.	Бальні та народні танці в музиці XIX – XX ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять, термінів. 3. Створити таблицю використання танців у різних жанрах музичного мистецтва XV – XVIII ст.

		<p>4. Зробити конспект основних етапів життя і творчості композиторів XIX – XX ст., які зверталися до танцювальних жанрів.</p> <p>5. Послухати / переглянути пропоновані зразки музичних творів та їхніх втілень у хореографії.</p> <p>6. Аналізувати означені зразки за пропонованою схемою.</p> <p>7. Написати есе «Засоби поетизації танцю», характеризуючи пропонований зразок нетанцювальної музики танцювального характеру.</p>
2.3.	Балетна творчість композиторів XIX – XXI ст.	<p>1. Опрацювати пропоновану літературу.</p> <p>2. Виписати визначення основних понять, термінів.</p> <p>3. Створити хронологічну таблицю розвитку жанру балету в музичному мистецтві XIX – XXI ст.</p> <p>4. Зробити конспект основних етапів життя і творчості композиторів XIX – XXI ст., які зверталися до жанру балету.</p> <p>5. Послухати / переглянути пропоновані зразки балетної музики композиторів різних національних шкіл.</p> <p>6. Аналізувати означені зразки за пропонованою схемою.</p>
2.4.	Композитор–хореограф: аспекти творчої взаємодії видатних митців XIX – XXI ст.	<p>1. Опрацювати пропоновану літературу.</p> <p>2. Виписати визначення основних понять, термінів.</p> <p>3. Створити таблицю творчих тандемів видатних композиторів і хореографів XIX – XXI ст.</p> <p>4. Зробити конспект основних етапів життя і творчості композиторів і хореографів XIX – XXI ст., між якими простежується творчий взаємозв'язок.</p> <p>5. Послухати / переглянути пропоновані зразки музичних творів та їхніх втілень у хореографії.</p> <p>6. Аналізувати означені зразки за пропонованою схемою.</p>

Кількість балів за виконання завдань для самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг виконання завдань;
- якість виконання завдань.

Максимальна кількість балів за виконання завдань для самостійної роботи – 5 балів.

6.2. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням електронних завдань.

Форма проведення: письмова (комп'ютерне тестування Moodle).

Максимальна кількість балів: 25 (музична вікторина – 10 балів, тест – 15 балів)

Критерії оцінювання: за кожну правильну відповідь з 10 питань слухового аналізу – 1 бал, за кожну правильну відповідь з 15 питань тесту – 1 бал

6.3. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Разом – 90 год.: лекції – 14 год., семінарські – 14 год., МКР – 6 год., самостійна робота – 42 год.

Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			
Назва модуля	Теоретичні аспекти функціонування музики в хореографії				Історичні аспекти розвитку музично-танцювальних жанрів			
Кількість балів за модуль	82 бали				92 бали			
	1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.
Теми лекцій	Принципи взаємозв'язку музики й танцю	Система засобів музичної виразності	Засоби музичної виразності у драматургії хореографічної композиції	Музичні форми в хореографії	Танцювальна музика XV – XVIII ст.	Бальні та народні танці в музиці XIX – XX ст.	Балетна творчість композиторів XIX – XXI ст.	Композитор–хореограф: аспекти творчої взаємодії видатних митців XIX – XXI ст.
Лекції (7 балів)	1	1	1	1	1	1	1	-
Семінар. заняття (77 балів)	-	1+10	1+10	1+10	-	1+10	2+20	1+10
Самост. робота (40 балів)	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6
Види поточного контролю (50 балів)	Модульна контрольна робота (25 балів)				Модульна контрольна робота (25 балів)			
Підсумковий контроль	Усього – 174 бали							

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Абдоков Ю. Музыкальная поэтика хореографии: Пластическая интерпретация музыки в хореографическом искусстве. Взгляд композитора. Москва : МГАХ, РАТИ-ГИТИС, 2009. 270 с.
2. Абдуллина Г. В. Конспекты по анализу музыкальных форм. СПб : Композитор, 2013. 115 с.
3. Асафьев Б. Книга о Стравинском. Ленинград: Музыка, 1977. 279 с.
4. Асафьев Б. О балете. Статьи. Рецензии. Воспоминания. Ленинград: Музыка, 1974. 296 с.
5. Асафьев Б. В. Шопен: опыт характеристики. Шопен, каким мы его слышим : сб. ст. [составитель-редактор – С. М. Хентова]. Москва : Музыка, 1970. С. 46–69.
6. Безуглая Г. Анализ танцевальной и балетной музыки : учебное пособие. СПб: Изд-во Политехн. ун-та, 2009. 177 с.
7. Безуглая Г. Вариация как музыкально-хореографический жанр классического балета в творчестве композиторов XVIII – XIX веков // Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой. № 5 (46) 2016. С. 13–24.
8. Безуглая Г. О музыкальной деятельности выдающихся хореографов XIX века // Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой. № 4 (63), 2019. С. 6–24.
9. Безуглая Г. Хореографическая симфония: к истории музыкально-театрального жанра // Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой. № 1 (54) 2018. С. 42–50.
10. Богданов-Березовский В. От Люлли до Прокофьева. О музыкальной культуре балета // Музыка советского балета. сб. статей. Москва: Государственное музыкальное издательство, 1962. С. 5–58.
11. Вахромеев В. А. Элементарная теория музыки. Москва: МУЗГИЗ, 1962. 255 с.
12. Волошина Л. Взаємовплив музики і хореографії в історичному контексті // Вісник Львівського університету. Серія Мистецтвознавство. Вип. 11. 2012. С. 237–243.
13. Дулова Е. Балеты П.И.Чайковского и жанровая стилистика балетной музыки XIX века Ленинград: ЛГК им. Н.А.Римского-Корсакова, 1989. 60 с.
14. Зінич О. Мова пластики Джорджа Баланчина: від естетики авангардизму до балетної неокласики // Студії мистецтвознавчі. Театр. Музика. Кіно. Число 3 (39). НАНУ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2012. С. 24–36.
15. Зінич О. Пластичність у балетній музиці М. Равеля (в аспекті взаємодії мистецтв) : монографія. Київ : ІМФЕ, 2009. 231 с.
16. Кирпиченкова О. В. Легендарная «Свадебка» Стравинского-Нижинской в интерпретациях И. Килиана и А. Прельжокажа // Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой. № 3 (38), 2015. С. 271–276.
17. Кисеева Е.В. Роль композиторов Нью-Йоркской школы в становлении и развитии хореографического перформанса // Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой. № 6 (59), 2018. С. 114–129.
18. Красинская Л., Уткин В. Элементарная теория музыки. М.: Музыка, 1988. 325 с.
19. Красовская В. Западно-европейский балетный театр: Очерки истории: От истоков до середины XVIII века. Москва: Искусство, 1979. 295 с.
20. Лаврова С. В. Хореограф-композитор: проблемы творческого взаимодействия в балете и танце постмодерн // Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой. № 6 (59), 2018. С. 130–146.
21. Лелеко В. В. Анализ музыкальных форм в процессе обучения хореографов // Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой. № 3 (56), 2018. С. 29–42.
22. Лігус О. М. Танцювальні жанри в українській фортепіанній творчості епохи Романтизму: проблема жанрової еволюції // Українське мистецтвознавство: матеріали,

дослідження, рецензії: зб. наук. праць. НАНУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2009. Вип. 9. С. 125–130.

23. Лифарь С. Дягилев. С Дягилевым. Издательство АСТ, 2018. 480 с.

24. Наборщикова С. В. Видеть музыку, слышать танец: Стравинский и Баланчин. К проблеме музыкально-хореографического синтеза. Москва: Моск. гос. консерватория им. П. И. Чайковского, 2010. 344 с.

25. Радина М. П. «Болеро»: Рубинштейн – Равель – Нижинская // Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой. № 2 (43), 2016. С. 43–56.

26. Скворцова И. А. Балет П. И. Чайковского «Щелкунчик»: опыт характеристики: учеб. пос. Москва: Науч.- изд. центр «Мос. консерватория», 2011. 65 с.

27. Чередниченко Т. Музыка в истории культуры : монография. Т. 1, 2. Долгопрудный: «Аллегро-пресс», 1994. 344 с.

Додаткова:

28. Астахова О. А. Принципы взаимосвязи музыки и танца: автореф. дис.... канд. искусствоведения. Санкт-Петербург, 1993. 21 с.

29. Безуглая Г. Концертмейстер балета: музыкальное сопровождение урока классического танца. Работа с репертуаром. Санкт-Петербург, 2005. 220 с.

30. Вершинина И. Я. Ранние балеты Стравинского. Москва : Наука, 1967. 224 с.

31. Волков С. Страсти по Чайковскому. Разговоры с Джорджем Баланчиным. Москва: Эксмо, 2001. 224 с.

32. Друскин М. Очерки по истории танцевальной музыки. Ленинград, 1936. 208 с.

33. Загайкевич М. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 257 с.

34. Зінич О. Пластична взаємодія різних образних систем у мистецтві балету (аспект співвіднесеності музичного та хореографічного руху) // Студії мистецтвознавчі. Театр. Музыка. Кіно. Число 1 (49). НАНУ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2015. С. 14–24.

35. Иванов В.В. Категория времени в искусстве и культуре XX века // Ритм, пространство и время в литературе и искусстве : сб. статей. Ленинград : Наука, 1978. 39–67.

36. Кирпиченкова О. В. Вечная «Весна» (К вопросу об интерпретационных возможностях произведения Стравинского) // Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой. № 1 (42), 2016. С. 53–60.

37. Лобанова М. Западноевропейское музыкальное барокко: проблемы эстетики и поэтики. Москва: Музыка, 1994.

38. Лысенко С. Ю. Музыка К. Дебюсси сквозь призму хореографии И. Килиана: опыт синестетического анализа // Научное обозрение. Реферативный журнал. 2015. № 2. С. 60–61.

39. Медушевский В. В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки. Москва: Музыка, 1976. 254 с.

40. Тейдер В. Истоки импрессионизма в балете // Музыка и хореография современного балета. Сб. статей. Москва-Ленинград : Музыка, 1977. Вып. 2. С. 59–77.

41. Холопова В. Н. Теория музыки: мелодика, ритмика, фактура, тематизм. — СПб.: Издательство «Лань», 2002.

42. Шатковська І. С. Балетна реформа П. Чайковського в музично-історичному контексті XIX ст. // Наукові записки ВДПУ ім. М.М. Коцюбинського. Серія: Історія. 2017. Вип. 25. С. 263–267.

9. ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ

Електронний навчальний курс «Історія мистецтв: Музыка в хореографії»:
Режим доступу <http://elearning.kubg.edu.ua/course>

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретичні аспекти аналізу музики в хореографії

Тема 1.2. Система засобів музичної виразності

Семінарське заняття № 1 (2 год)

«Болеро» М. Равеля у постановці М. Бежара: співвідношення музичного ритму і руху

1. Творча особистість М. Равеля
2. Жанр болеро та його втілення у музиці композиторів ХХ – ХХІ ст.
3. Історія хореографічних постановок «Болеро» М. Равеля
4. Творчий портрет Моріса Бежара
5. Хореографічна версія «Болеро» М. Бежара

Література: 1, 6, 7, 9, 11, 13, 18, 22, 27–29, 28, 34, 35, 39, 41

Тема 1.3. Засоби музичної виразності у драматургії хореографічної композиції

Семінарське заняття № 2 (2 год)

Мінімалістична музика «Drumming» С. Райха в сучасній хореографії І. Кіліана

1. Мінімалізм у мистецтві
2. Творча особистість С. Райха
3. Принципи мінімалізму в музиці «Drumming» С. Райха
4. Творчий портрет І. Кіліана
5. Хореографічна версія «Drumming» І. Кіліана

Література: 1, 6, 7, 9, 11, 13, 18, 22, 27–29, 28, 34, 35, 39, 41

Тема 1.4. Музичні форми в хореографії

Семінарське заняття № 3 (2 год)

Образ Фавна К. Дебюссі у хореографічних версіях В. Ніжинського

1. Імпресіонізм у мистецтві: естетика, образний світ, персоналії
2. Творча постать К. Дебюссі
3. Імпресіоністична концепція симфонічної поеми К. Дебюссі «Післяполуденний відпочинок Фавна»
4. Риси тричастинної та варіаційної форми у симфонічній поемі К. Дебюссі «Післяполуденний відпочинок Фавна»
5. Образ Фавна у хореографічних версіях В. Ніжинського

Література: 1, 2, 6, 7, 9, 11, 12, 15, 18, 21, 24, 28, 29, 32, 34, 35, 41

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Історичні аспекти розвитку музично-танцювальних жанрів

Тема 2.2. Бальні та народні танці в музиці XIX – XX ст.

Семінарське заняття № 4 (2 год)

Романтична мініатюра в сучасній хореографії

1. Музичний романтизм: естетика, персоналії, жанри
2. Творча постать Ф. Шопена
3. Танцювальні жанри в музиці Ф. Шопена
4. Жанр етюдів та його втілення у творчості Ф. Шопена
5. Сучасна версія хореографічного втілення Етюдів № 24 Ф. Шопена

Література: 4 – 6, 10, 22, 26, 27, 32, 37.

Тема 2.3. Балетна творчість композиторів XIX – XXI ст.

Семінарське заняття № 5 (2 год)

Сучасні хореографічні версії балету І. Стравінського «Весна священна»

1. Творча постать І. Стравінського
2. Жанр балету в творчості І. Стравінського
3. Музичні особливості балету «Весна священна» І. Стравінського
4. Історія постановок балету «Весна священна» І. Стравінського
5. Балет «Весна священна» І. Стравінського в сучасній хореографії

Література: 1, 3, 4, 6, 10, 13, 14–16, 19, 20, 23, 25, 30, 31, 33, 34, 36, 40, 42.

Семінарське заняття № 6 (2 год)

Балети українських композиторів XX – XXI ст. у сучасних постановках

1. Творча особистість М. Скорульського: тематика, жанри, знакові твори
2. Музичні особливості балету «Лісова пісня» М. Скорульського
3. Розкриття образів балету «Лісова пісня» М. Скорульського у постановці В. Вронського (2012 р.)
4. Творча постать Є. Станковича: тематика, жанри, знакові твори
5. Музичні особливості балету «Ольга» Є. Станковича
6. Розкриття образів балету «Ольга» Є. Станковича у постановці О. Ніколаєва (2015 р.)

Література: 4 – 6, 10, 22, 26, 27, 32, 37.

**Тема 2.4. Композитор–хореограф: аспекти творчої взаємодії видатних митців
XIX – XXI ст.**

Семінарське заняття № 7 (2 год)

1. Музична діяльність видатних хореографів XIXст.
2. Творчий тандем І. Стравінського та Дж. Баланчіна.
3. Хореографія М. Петіпа у контексті співпраці з Л. Мінкусом та П. Чайковським.
4. Л. Бернстайн – Дж. Робінс: робота над «Вестсайдською історією».
5. Синхронія ритму Дж. Кейджа та М. Канінгема

Література: 6, 8, 12, 15, 16, 20, 23, 31, 32.